

BOVERKET
remiss@boverket.se

VBK:s remissvar avseende Boverkets förslag till föreskrifter och allmänna råd om bärförmåga, stadga och beständighet i byggnader m.m.

Boverkets diarienummer: 2215/2021

VBK tackar för möjligheten att lämna yttrande på ovan nämnda förslag till föreskrifter. Remissen är omfattande, men detta yttrande försöker hålla en övergripande nivå med exempel tagna ur förslaget för att visa på möjliga konsekvenser av de föreskrifter som föreslås.

24/8 2023

Ola Kjellman
VD

Erik Beets
vVD

Jimmy Lovén
Uppdragsansvarig konstruktör

Allmänt

Boverket kommer från och med 1 juli 2024 implementera en rad nya föreskrifter som en del i projektet kallat "Möjligheternas Byggregler". Den del som berör oss som konsulterande ingenjörer inom främst konstruktionsteknik mest är "*Boverkets förslag till allmänna råd om bärförmåga, stadga och beständighet i byggnader m.m.*"

Boverkets övergripande mål med den nya regelmodellen är att ta bort statens roll i detaljreglering, för att i stället lägga över detta på aktörer inom byggnadssektorn. Boverket vill genom detta ha byggregler som är

- Tydliga
- Förutsägbara
- Gemensamma inom landet
- Möjliggörande (med ökad innovationstakt och därigenom billigare, bättre och snabbare byggprocesser som målbild)

Vidare skall ansvarsfördelningen mellan stat och näringsliv tydliggöras, och likhet i kravställningar och funktioner i hela landet säkerställas.

Boverket vill uppnå detta genom att flytta över verifieringsmetoder, det som anses som acceptabla lösningar, vägledningar etc. till sektorn. Föreskrifterna som detta remissvar avser är tänkt att helt ersätta de nuvarande föreskrifter och allmänna råden om tillämpning av europeiska konstruktionsstandarder (EKS). EKS kommer att fasas ut under ett års tid, och sluta gälla 1 juli 2025.

Målsättningen med de nya konstruktionsföreskrifterna är en tydlig struktur med teknik- och materialneutrala funktionskrav.

Den nya strukturen ska bestå av enbart bindande regler och inte längre innehålla allmänna råd eller hänvisningar till standarder. Reglerna ska vara funktionskrav där reglerna anger vilka funktioner en färdig byggnad ska uppfylla i stället för hur byggandet ska utföras.

VBK:s yttrande

VBK anser att de övergripande målen i sig är lovvärda då en tydlighet och förutsägbarhet i sig är eftersträvänsvärt för branschen i stort. En ökad innovationstakt är även det något som är viktigt för branschen på ett nationellt plan.

VBK håller dock inte med om att dessa mål uppnås genom minskad detaljreglering. Att få en likvärdighet i landet ställer krav på en tydlig kravställning för kommuner/byggnadsnämnder att förhålla sig till. Utan detta finns tvärtom en risk för olika tolkningar av olika kommuner, med ökad oförutsägbarhet som följd. Handläggningstider för exempelvis bygglov är redan idag långa och sker ofta parallellt med projektering. En osäkerhet kring kravställningen från kommunen riskerar därför att fördyra projekteringen, med ökad kostnad och minskad effektivitet som följd.

För att kunna vara innovativa och ta fram långsiktigt hållbara lösningar, som ej endast är konkurrenskraftiga i det korta perspektivet, behövs tillämpbara regler där kravställaren visar god kännedom om vad som är en god lösning i fler hänseenden

än exempelvis det kortsiktigt ekonomiska. Att lägga över kravställningsansvaret på byggherren själv utan inblandning från myndigheter ställer höga krav på byggherrens kompetens och intressen. Då sektorn verkar under marknadsmässiga förhållanden riskerar detta att leda till kortsiktigt acceptabla lösningar som direkt går emot Boverkets övergripande mål. Det riskerar också att leda till försämrad kvalitet för de som nyttjar byggnaden/anläggningen i det långa perspektivet.

Därför tror VBK att det kommer att krävas stora förändringar hos byggherrar och kommuner, bygglovshandläggare och upphandlingsprocesser för att lyckas med denna strukturella förändring.

Det kommer även krävas betydande (rimligtvis offentliga) investeringar i forskning hos sektorns aktörer för att kunna ta fram de allmänna råd, branschnormer, standarder, handböcker, tillämpningsanvisningar etc. som tidigare kunnat utläsas i EKS.

Dessa investeringar behöver komma med ett tydligt mandat för akademien, näringslivet och branschföreningar att utgå ifrån.

Kommer dessa investeringar komma från statliga myndigheter, eller är det tänkt att marknadens aktörer gemensamt skall bekosta framtagandet av detta? Detta riskerar ytterligare att snedvrیدا konkurrensen mellan marknadens seriösa aktörer och oseriösa diton.

Ett exempel är att Tabell D-1 i EKS, som ger råd om minsta täckande betongskikt, ej finns i de nya föreskrifterna. Denna tabell är viktig för konstruktören i dess dagliga arbete. Tabellen baseras på de fysikaliska skeenden som sker vid olika typer av angrepp, och kräver en stor forskningsinsats att eventuellt göras om. Borttagandet av denna främjar inte innovationstakten i konstruktörens dagliga arbete, utan riskerar att förvirra snarare än att hjälpa.

Fås finansiering kommer sektorns olika aktörer i sinom tid att lösa detta, då behovet av en dylik tabell finns, men VBK ställer sig skeptisk till att detta arbete kommer vara färdigt inom det året då föreskrifterna föreslås gälla parallellt.

Exemplet i styckena ovan är endast ett av många liknande där Boverket vill skjuta över ansvaret på sektorn utan tydliga medel för att få sektorerna att axla ansvaret på kort tid. Frågan är bara hur långt sektorn är villig att gå? Vilka tar ansvaret? De branschföreningar som finns, och som rimligtvis är lämpliga för att ta fram handböcker, vägledning etc. har deras medlemmars intressen. Dessa intressen behöver inte nödvändigtvis vara det som är långsiktigt mest hållbart ur ett samhällsperspektiv.

Slutligen: Det är mycket viktigt för Boverket att förstå att som arkitekt- eller ingenjörsföretag har vi inte mandat att ställa krav på byggherren, utan har främst en rådgivande roll för att regler/lagar/branschpraxis uppnås på ett tillfredsställande och fackmannamässigt sätt. I förlängningen, om remissen blir gällande, riskerar makt således att förskjutas till aktörer (byggherrar, totalentreprenörer etc.) som kan ställa krav på ingenjörer att ta fram lösningar som främst är kortsiktigt och ekonomiskt gynnsamma. I exemplet med täckande betongskikt ovan finns inga incitament för en långsiktigt hållbar lösning hos entreprenören (som i många fall agerar byggherrar) då det antagligen dröjer 30 - 50 år innan ett för litet täckande

betongskikt blir ett problem (men då blir det ett stort problem). Detta tidsspann sträcker sig långt bortom de tio år (alltså garantitiden) som oseriösa och/eller kortsiktigt tänkande byggherrar/entreprenörer rimligtvis har ett intresse av.

För ren överlevnad riskerar således även seriösa arkitekt- och ingenjörsföretag att tvingas utföra kortsiktigt lukrativa lösningar då incitament hos byggherrar och entreprenörer saknas för något annat. Detta ligger inte i samhällets intresse.

Boverkets syfte med remissen är som sagt lovvärt, men bristen på hänsyn till marknadsmässiga faktorer riskerar en avsevärd försämring av en bransch i behov av tydlighet och rätt ställda krav.